

TITVLVS XVII.

DE PAROCHIS INDORVM RELIGIOSIS.

Non pauca, nec leuia circa illos occurrunt, unde opera erit non superuacua pretium circa illa expedienda, licet non prolixè, diligenter tamen inſtituiſſe, pro quibus ſit

CAPVT I.

An expediat Religioſos circa Indos munus ſuſcipere Parochorum.

Variationem hanc eruditè verſat Dom. Solorzanus Tomo 2. Libr. 3. Cap. 16. & in Politicâ Libr. 4. Cap. 16. & vt ſine illâ aliquid certum & ſine offenſione tradamus

Aſſertio 1. generaliter loquendo eſſe conueniens.

Dico Primò. Generaliter loquendo negari nequit conueniens eſſe vt Religioſi curam Indorum cum Parochiali obligatione ſuſcipiant. Conſtat; quia per Bullas Pontificum, & Regias ſchedulas, præcedente maturo viroꝝ ſapientium conſilio, ita eſt ſæpiùs iudicatum: neque enim dici poteſt in negotio momenti tanti id, quod erat minùs expediens, ſtauiſſe. Et quidem expedire poteſt vt Religioſi curam animarum cum Epiſcopali obligatione ſuſcipiant, pro quo Canones ſacri ſat plures occurrunt: ergo & quod cum Parochiali obligatione, quod minùs multò eſt; vt conſtat. Quod denique probari ex effectu poteſt: nam fides Chriſtiana in Indijs, præſertim Occidentalibus, ſi non initium, incrementum tamen, & pluribus etiam in partibus vtrumque Religioſorum zelo & ſollicitudine, poſt Dei gratiam deberi res ipſa clamat, & pro eo eſt illuſtre teſtimoniũ glorioſe memorię Philippi II. Regis noſtri in ſchedulâ 16. April. 1583. vbi ſic habet: T ſupueſto que eſte fue el fin, que para ordenarlo ſe tubo, (quod ſcilicet Religioſi pro conuerſione Indorum Parochialem eorum curam haberent) y que el eſero ha ſido conforme à lo que ſe procuraba, y procura, y que con vida Apoſtolica, y ſanta perſeuerancia han hecho tanto fruto, que por ſu doctrina, mediante la gracia y ayuda de Nueſtro Señor, ha venido à ſu conocimiento tanta multitud de almas, &c. Cùm ergo conuenientia & vtilitas ex effectu probetur, neque enim illa aliunde melius probari poteſt, vt in rerum omnium genere exploratum habetur; ſicque veriffimum quod dictum aliàs à D. Auguſtino in Pſalm. 54. v. 1. verbis illis: Eſſeſtus probauit virtutem. Sicut & quod à D. Leone Magno Epiſtol. 114. & habetur in Cap. Feriur. 1. quaſt. 1. ſic locuto: aut qualem fructum de ſe produciſſe eſt, cui graui paſſi radix inſeſta eſt? Conuenien-

Schedula Philippi II.

D. Auguſt. D. Leo Magna.

tiſſimum proſectò oſtenditur Parochialibus Indorum Eccleſijs Religioſos eſſe propoſitos, cùm diſpoſitioni tali vberrimos conſtet fructus reſpoſiſſe, neque inſectam radicem felici adeò prouentu coronatam.

2 Dico ſecundò. Vbi de conuerſione Indorum agitur, & nouellæ in populis plantationes ſunt Religioſorum Apoſtolico labore collectæ, non ſolùm conueniens, ſed neceſſarium proſus eſt, Parochialem eorum curam habere. Probari id facile poteſt; quia niſi ita fiat, omnis eorum labor breui fruſtrabitur: Indi enim charitate & ſuauiſſime Religioſorum attracti, dum in aliorum ſtatim poteſtatem veniunt, qui, vt frequenter accidit, quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, in fide tepeſcunt, vnde & ad priſtinos errores, & remotiores habitaculorum reuertuntur. Non ergo per Euangelium tantùm generandi in Chriſto, ſed iterum atque iterum parturiendi, donec formetur Chriſtus in illis, exemplo Apoſtoli Gal. 4. v. 19. ſic dicitur: Filij mei, quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis. vbi & obſeruandum id, quod addit ſtatim: Velle autem eſſe apud vos modo, & mutare vocem meam: quoniam conſundor in vobis, v. 20. Quibus ſatis declarat quàm fuerit Galatis exitialis abſentia Euangelici genitoris. Parturiuit in Chriſto, vel Chriſto; ſed quos parturierat, dereliquit, & inde errores in illis, inde in ſpirituſuſ genitore conſuſo. Commiſit alijs recens genitos infantes, qui Euangelizare alijs tenebatur; ſed non illi genitori ſimiles, inde ipſiſ lamentanda jaſtura. Quid ergo in caſu noſtro dicamus, vbi neque ij, qui geniti ſunt, Paulum habent genitorem, altitudine doctrinæ, & miraculorum magnitudine fidem validiſſimè cõfirmantem; & qui geniti, minoris proſectò capacitatis ſunt, & notiſſimæ inconstantiz: & licet alia pro huius Aſſertionis comprobatione adduci poſſent, vni experientiz maximè deferendum eſt: nam quod ſeimus loquimur, & quod vidimus, teſtamur, vt aliàs Dominus Ioan. 3. v. 11. Sed cùm addat ille: & teſtimonium noſtrum non accipitis: quid iam mirum, ſi nec noſtrum accipiat?

Aſſertio 2. Indi à Religioſis conuerſos non ſtatim reſtingendos. Et Parochialem eorum curam habendam.

Gal. 4. v. 19. & 20.

3 Dico tertio. Stabilità iam fide, ſi res Chriſtiana meliùs per Religioſos, quàm per Parochos ſæculares promouenda ſit, ita vt ex illorum abſcèſſu magnum ſit detrimentum acceptura, conuenientiſſimum eſt eos in Parochiali curâ conſeruare; immò & neceſſarium, & obligatorium. Id probò ex Bullâ Alexandri VI. ſat celebri in hac materia, ob donationem ab eo factam Regibus Catholicis Indiarum omnium regionum. In

Aſſertio 3. idem eſſe ſtabilità fide, ſimiliùs per eos res Chriſtiana promouenda ſit.

In

In ea ſiquidem obligatio eiſdem imponitur mitendi maximè idoneos pro amplificatione in illis fidei Chriſtiane Miniſtros, vt vidimus Titulo 1. Cap. 3. vbi & oſtendimus obligationem dictam ad omnes in Regnis Succellores pertinere. Atqui obligatio talis non eſt tantùm pro conuerſione, ſed pro ſtabilitate fidei, ad quam non ſufficit qualiſcumque cura, ſed magnà opus eſt; non ſolùm generaliter loquendo, cùm Gentes è ſuis erroribus eruuntur, ſed ſingulari ratione in Indijs ob inconstantiam dictam indigenarum, & diaboli miniſtros ad peruerſionem intentos, nondum penitus relegatos; à quibus, eſti abſentes ſint, timeri poteſt, quia & abſentes nocere poſſunt, dum ab illis, aut alijs conſuluntur; qui ſemina impietatis & ſuperſtitionis nondum proſus extincta diſpergunt. Si ergo Religioſi huic damno meliùs occurrere poſſunt, & ſine illis graui ſunt detrimenta futura; id ſtare non poterit ſaluâ Catholicorum Regum conſcientiâ, ad quos non modò ex charitate, ſed etiam ex iuſticia ſpectat illis ſeruiò & conſtanter obſtitiſſe. Quod roborari ex eo poteſt; nam Indi, etiamſi ex parentibus fidelibus geniti ſint, Neophyti tamen cenſentur in ordine ad fruendum priuilegijs omnibus, quæ pro Neophytis ab Apoſtolica ſede conceſſa: non eſt ergo in illis ita radicata fides & Chriſtiana inſtituta firmata, vt iam velut antiqui Chriſtiani omnino tractandi videantur.

Aſſertio 4. Si ſecus, ab eo eſſe arcedendos minere.

4 Dico quarto. Si res ad eum ſtatim venerint, vt de Religioſis non plus, quàm de ſæcularibus Sacerdotibus ſperetur, poterunt Reges Catholicæ id quod ſibi bene viſum fuerit circa eorum conſeruationem imperare, neque enim ad illam videntur obligati, vt ſatis declarat Philippus Secundus in citatâ ſchedulâ num. 1. Pro quo & facit, quod cum dubia ſit conſeruationis vtilitas reſpectu Indorum, manifeſta eſt in conſeruatione pernicies reſpectu Religioſorum, vt ea oſtendunt, quæ adducit Dom. Solorzanus Lib. 3. Cap. 16. num. 37. & ſeqq. & in Politicâ Cap. etiam 16. & adeò irrefragabilia ſunt, vt nequeant niſi per contradicendi peſſimum ſpiritum denegari. Dubia autem vtilitas præponderare non debet damno manifeſto, vt eſt compertum, & Doctorem omnium aſſenſu firmatum. Immo cùm dubia eſt vtilitas, & damnum item dubium, nequit præponderare illa, ſed debet quis ſibi conſulere, quia & ſe plus amare debet; vnde & vulgatum axioma eſt charitatem in vnoquoque à ſe ipſo debere incipere: quod quidem tunc eſt veriſſimum, quando de damnis ſpirituſuſ agitur, circa temporalia enim alia eſt ratio. Videantur P. Palaus Tomo 1. Traſt. 6. Diſput. 1. Puncto 7. & alij apud ipſum. Pro quo eſt & regula illa, quam ex doctis Scripturis adducit Baſſeus verb. Charitas num. 24. quod ſcilicet in iis, quæ pertinent ad ſingulas coniunctiones, magis diligendi ſunt illi, qui ſecundum eas ſunt nobis coniunctiores. Prælati ergo Religionum magis diligere debent Religioſos ſuos, quàm eos, quibus dari ad Parochialem curam poſſunt, ſtante eo, de quo loquimur, ſtatu, & ita eos ab imminentiſſis damnis remouere: immò & prouidentiam circa hoc ſublimiorem habentes, quia & illis incumbit vniuſcuſque ſtatui, pro illius conſeruatione, ſecundum modum ſibi poſſibilem, accuratam ſolli-

Pro quo notanda regula charitatis.

Theſauri Indici Tom. II.

itudinem adhibere. Quod de Regibus etiam noſtris aſſerendum, quibus Indiarum donatio ab Apoſtolica ſede facta, & cura in ſpirituſuſ peculiaris impoſita: ad quam non ultimo loco ſpectat Religioſos; quæ in Indijs exiſtunt, iuxta propria inſtituta viuere: quia ſi ſecus accideret, magnum inde propagationi fidei, & Chriſtiane Reipublicæ ſtatui poteſt detrimentum comparari.

Regum Catholicorum obligatio circa tuendam obſeruantiam Religioſi ſtatui.

5 Dico quinto. An res ad eum ſtatim venerint, vt iuxta illa agendum ſit, non eſt meum iudicare. Videant alij, ad quos huiusmodi cura ſpectat. Licet enim ſint qui ita iudicent, vnde & amotio Religioſorum à Paræcijs Indijs iam pridem fuiſſet executioni mandata, niſi Religioſorum, quorum hoc intereſſe videtur, præces obſtitiſſent, vt videri poteſt apud Dom. Solorzanum, citatis locis; quem negat Fr. Ludouicus Miranda in Manuali Tomo 1. Quaſt. 43. Artic. 6. 5. Ad ſecundum. Mibi tamen à tali eſt iudicio, dum ab eius, qui compellere ad huiusmodi poſſit, imperio non vrgeor, penitus temperandum: cùm illud ſit dixiſſe ſatis, ſi reuerà ſi ſtatui ſit, de quo Aſſertio procedit, Prælatos Religionum non poſſe remotioni Religioſorum à Regibus noſtris intimatæ, reſtictari: quod ex adductis circa Aſſertionem præcedentem conſtat. Neque temporalia commoda, quæ ex prædictâ amotione ceſſabunt, attendenda ſunt: omnibus enim illis Religioſa eſt obſeruantia præferenda; nec tolerandum damnum, non vnus aut alterius, ſed in corpus Religionis obſerpens, de quo prædicti teſtantur, & quod experimentis certis Prælati ipſi deprehendunt. Quod quidem ita iudicant Religioſi Patres Mexicani, cùm de Parochorum viſitatione per Ordinarios faciendâ, cum remotionis, ſi ſic cauſa exigent, poteſtate, & examine præuio, iuxta Regium Philippi Quarti Regis noſtri reſcriptũ die 9. Febr. An. 1622. efficaciter ageretur. Ad eum enim hoc Regulari inſtituto contrarium viſum illis, vt Parochias potiùs dimittere, quàm tali ſe iugo ſubmittere; neceſſarium fuerint arbitriati. Pro quo videri poteſt Mag. Fr. Ioannes de Grifalua in Chronico Ordinis D. Auguſtini Prouinciæ Mexicanae, & aliarum Nouæ Hiſpaniæ, Etate 4. Cap. 9. vbi præſatum reſcriptum ad litteram adducit, & de dimiſſionis proteſtatione pertractat.

Aſſertio 5. Quid de factis, alijs iudicandũ reſtingitur.

Religioſorum Nouæ Hiſpaniæ iudicium.

6 Et duo ibi adnotanda ſuccurrunt. Primum, dimiſſionem talem non ſine graui incommodo circa temporalia futuram, quia eâ admiſſâ, ſuſtentatio pro Religioſis neceſſaria minime ſupperebat. Pro quo ſol. 185. pag. 1. 5. El quinto inconueniente es grauiſſimo, y tocando en lo temporal &c. Secundum, non obſtante grauiſſimo illo inconuenienti, ad dimiſſionem Doctrinarum accurrendum, quia ſtare conſeruatõ non poterat eum obſeruantia Religioſa. Pro quo in libello ſupplicij ipſorum, cuius tenoris partem ſua Prouiſioni inſeruit Excellentiſſimus Comes de Priego Mexicanus Prorex, de quâ citatus Scriptoꝝ fol. 180. Col. 2. Sic habetur: T auientdolo aſi entendido los Prouinciales de las Religiones de Santo Domingo, S. Francisco, y S. Agustin, preſentaron ante ſu Excelencia vn memorial d peticion, proponiendolos inconuenientes que tenia la exetucion de la dicha Cedula, y los que aſi miſmo de que las dichas Religiones dexen y de-

Duo circa illud notantur.

Libellus eorum ſupplicij, annua dimiſſionis proteſtationis.

samparen las Doctrinas, que demas de cien años a esta parte han tenido, y estan a su cargo: y sin embargo de ellos, y por esençar los mayores, que resultan de sugetarse los dichos Religiosos a la obediencia, visita, y reformation del dicho Arzobispo, y demas Obispos de este Reyno, an derogacion de su exencion, y privilegio, renunciaban, y renunciaron las dichas Doctrinas, exonerandose de ellas, y poniendolas en manos de su Magestad, y de su Excelencia en su Real nombre, para que se firmiese de proueer en ellas de Ministros mas conuenientes. Sic ibi. Id quod futius prosecuti in Memoriali, quod Procuratores dictarum Religionum Regiæ Maiestati presentauerunt, de quo idem idem fol. 181. Col. 4. & sequentibus foliorum 182. 183. & 184. ex cuius tenore illud imprimis, quod veluti compendium ceterorum præmissum, iuuat adiecit, ex fol. 182. Col. 3. vbi sic dicitur: que si los Religiosos estan sugetos a los Obispos en las Doctrinas, en visitarlos, castigarlos, y remunerarlos, sera a total destruccion de los Ordenes, y obseruancia de su Regla. Sic illi. Et ante ipsos Fr. Ioannes Baptista in Animaduersionibus pro Confessarijs Indorum fol. 390. vbi ita scribit: Illud autem sine formidine dico, quod in casu, quo Fratres subijci Episcopis cogentur, vel remotionem a locis, in quibus habitant: potius Doctrinas, domos, Conuentus, suppellectilem, & patriam etiam deserere & relinquere deberent, quam in huiusmodi discrimine & periculo (ne dicam totalem Religionis destructionem) Ordinem suum aduocare. Sic ille. Ex quibus habetur intentum: propter commoda inquam temporalia non esse Indorum Parochias retinendas, nec posse Prælatos pro illarum retentione contendere, quando res ad eum statum redactæ sunt, vt illarum administratio non iudicetur necessaria. Et obseruantia Regularis damna certissima deprehendunt. Et quidem Mexicani Patres ministerium suum valde necessarium pro spirituali Indorum salute iudicauerunt, vt ex eorum constat Memoriali: & tamen dimitendas Doctrinas ob grauen prædictum censuerunt. Quid ergo censi oporteat, vbi necessaria eorum administratio non apparet, & damna circa obseruantiam grauissima sentiuntur.

Memorial eorumdem pro eodem.

F. Ioan. Baptista.

Afferio 6. Societatem IESV merito doctrinas detestare.

Eiusdem Historia.

7 Dico sexto. Societas Iesu prudentissimè faciet Doctrinas vbi de conuersione Indorum non agitur, detestando: neque admittere illas debet vbi solitariè agendum est, & non tenenda forma vitæ regularis. Sic Patres illi Peruvianæ Prouinciæ, quando circa hoc maior vrgebat Parochorum necessitas, iudicauerunt, vt habetur Tomo 3. Historia generalis Societatis Libro 6. num. 315. Quod equidem vsque ad indignationem Proregis obfirmatum: vnde & patientiæ ipsis non leues occasiones pullularunt: vt videri potest Lib. 6. Historia num. 341. Tomo 4. Ex Libro autem 4. n. 275. & seq. aliquid hoc loco opportunè delibandum: sic ergo ibi: illud difficultates habuit maximas, suscipiendæ necne Paræciæ, in quibus Curionum munia cuncta exercentur. Obijciebantur ex vna parte sepe decantata pericula, ex licentiâ, ex occasibus, in temperantiâ gentis, tum auaritiâ nota in exigendo Camerico (sic vocant collatam ab indigenis ad victum stipem) & stipendia a patronis, aut Fisci Regij Præfictis: vnde & lites quotide oriuntur, & grauis offensio pûpulis, existimantibus Euangelium sibi venale proponi. Super hæc assidue cum potestatibus secularibus Religiosam administrationem perturbantibus: nec quos Pra-

positis Regularium videretur in Paræciis collocari, vel abduci sumentibus. Nec minus cum Episcopis decertandum &c. Ex altera parte extrema memorabatur gentis necessitas. Societatis Institutum propriè ad propagationem Euangelij factum. Quid huc, auebant, venimus? Quid Societas in hisce regnis spectat nisi Euangelij propugnationem? Stationes libera, cura, excursions per interualla satis non sunt. Nam neque ea gentis huius ingenia sunt, quæ sine aliquo imperio ad officium pelli, ac nisi assidue mites, diu officium ipse conseruent. Pueris affimiles sunt, magistri presentia, paterneque animaduersione egentes. Hæc cum dicerentur, & Proregis flagitatio magnificè explicaretur, visum est id etiam genus attendendum Euangelicæ cultura: sed hæcenus, vt testentur Proregij, & quibus oporteret, experimenti causa id erat suscipiendum. Interim incommodè leuari posse, si probatissimi quique in eam curam deligerentur, & Præsidem apud se haberent prudentem ac vigilem: idemque omnes vnâ aliquâ domo religiosè vincerent. Nam cupiditatis & auaritiæ nomen facile sublatum iri &c.

Quid re ipsa factum.

8 Cùm ergo genus prædictum Euangelicæ culturae attentatum esset, in vno Iulienis oppido experimentum substitit, de quo n. 280. & illud quidem bene vertit, sed non vterius progressum, nisi in vnâ Sancti Iacobi Paræciâ Ciuitati Regum adiacenti: licet Reges nostri suam circa hoc semel atque iterum declarant voluntatem: vt videri potest apud Dom. Solorzanum Lib. 3. Cap. 16. num. 70. & in Politica pag. 643. s. Del mesmo, & seq. Cùm etiam non multis abhinc annis, doctrina, quæ de Chauin dicitur, occasionis ingressus inde percommodi ad Gentiles suscepisset, rebus iuxta votum non succedentibus, eò quòd pauci Gentiles fuissent inuenti, eam dimisit, reclamantibus Indis, & querimonias suas ad Regium vsque Consilium iaculantibus, de cuius imperio Peruvianus Prorex apud P. Prouincialem expostulauit, reditumque expetit: quod tamen non potuit impetrare. Scio tamen ferudè causam istam de tradendis Societati Doctrinis apud Regium Consilium agitari, sic Regij Ministris instantibus, salutis Indorum zelo constanti permotis; & quem instantiæ istæ sint habituræ exitum, nequeo coniectare. Parendum fanè Regum nostrorum imperiis, qui tamen nihil quod lædere Institutum Societatis possit, aut honestum illum agendi modum ab ipsis commendatum, valeat vllâ ratione deterere, subire eandem patiantur. como quiera que os encargo procureis siempre mostrar os mygerato con las Prelados de esta Orden, y darles el confidente y facil despacho, que se require por el buen exemplo, que consu honestidad, y vida exemplar conseruan, con tanta edificacion de las Almas. Verba sunt Philippi Tertij Regis nostri ad Principem Squilacensem Peruvianum Proregem in Epistola Ann. 1620. die 28. Marij, apud Dom. Solorzanum cit. loco Politica. vbi de Doctrinis tradendis agitur. Et quidem honestatis laus in Indis adeò debet eximia reputari, qualem magnus ille vir P. Iosephus de Acosta, suâ illâ notabili sententiâ reputabat, de qua P. Sacchinus Tomo 4. historia Societatis Lib. 7. num. 352. verbis illis: Frequenter vsurpans, in Peruvia non alia experenda miracula in virtutis testimonium, quam conseruaram integre castitatem. Sic ille.

Illius eximia commendatio, verbis Philippi 3.

In Indiis quanta castitatis laus.

P. Sacchinus.

CAPVT II.

An Religiosi Indorum Parochi ex iustitiâ, & non solum ex charitate Parochiale debeant officium exercere.

Ex charitate tantum administrare que probent.

9 Negant aliqui, ex quibus Emmanuel Rodericus Tomo 1. qq. regul. quest. 35. art. 5. sibi penitus concinnente Fr. Ludouicus Miranda in Manuali, Tomo 1. quest. 43. artic. 5. Tertio pro. Et id probant, quia Religiosi semper hoc onus sub prædictâ obligatione suscipere detestantur: neque est vnde possit obligatio talis suboriri. Quòd enim Pius V. An. Dom. 1567. die 23. Martij, expedit Bullâ eos ad Parochialem curam habiles reddiderit, ad id concessâ facultate, non probat intentum; quia in eadem Bullâ addit, Vt hæcenus consueuerunt: ex quo potius oppositum comprobatur. Addit tamen teneri Religiosos ex iustitiâ facere, si non omne ad quod Curati tenentur, quia verè Curati non sunt; id tamen totum, quod fecissent ibi Clerici Curati, vel alij Religiosi, impedit ne ministrent, quia illi eos, quominus id faciant, impediunt, se huic muneris destinantes, & coram Rege agentes, ne sibi ministerium huiusmodi tolleretur. Quia ratio naturalis dicit, vt vnusquisque soluat damnnum, quod suâ causâ fuit illatum. Cùm charitatis autem obligatione, ex quâ aliquid inchoatum est, posse obligationem subsequentem iustitiâ coniungi, constat in eo, qui ex charitate confessionem audire alterius incipit, quam teneret ex iustitiâ perficere, propter iniuriam, quam Penitenti faceret, qui propter obrinendam absolutionem peccata reseruit: vt cum communi sententia docet D. Sotus in 4. dist. 28. q. 41. Hæc Fr. Emmanuel, in quibus secutus Mag. Veracruz, & Mag. Noronam, qui ita censuerant, & exposuerant, vt videri potest apud Fr. Ioannem Baptistam Fol. 256. n. 11. Pro eodem stat Fr. Antonius Remesal in Historia Guatemalensi Lib. 10. Cap. 22. P. Pellizarius Tractat. 3. Cap. 4. numer. 90. & alij item, nihil nouis declarationibus Regij Consilij permoti, de quibus statim.

Afferio 1. in nouis conuersionibus solum ex charitate administrari.

10 Dico primò. Parochi Indorum, vbi recens eorum conuersio est, neque Regius patronatus exercetur, sed iuxta Apostolica priuilegia proceditur, non administrant ex iustitiâ, sed solum ex charitate. Id probo. Quia ad asserendâ iustitiæ obligationem nullum est fundamentum; & vt ex Fr. Emmanuele diximus & est fanè verissimum, Religiosi semper onus huiusmodi recusarunt. Neque in illis ea currit ratio, quæ ab eodem adducta est, ex obligatione scilicet supplendi damna: quia reuera talia damna non sunt, cum sit nemo, qui de tali agat conuersione, neque apud Reges nostros prætensionem vrgeat: & vt talis aliquis sit, quòd ipsis id, quod prætendunt, non concedatur, ex negotiatione Parochorum dictorum non prouenit, sed quia Reges nostri conuenientissimum iudicant curam talem ipsis non præbere, efficaciorum ad Parochialia munera illorum charitatem, quàm horum iusti-

tiâ reputantes. Hoc enim posse contingere etiam respectu Episcoporum circa ouium iuarum curam, benè ostendit Fr. Ioannes Focher apud Fr. Ioannem Baptistam Fol. 393. & seqq. siue autem ab eisdem conuersi sint, siue ab alijs dummodò Parochum non habeant, possunt circa illos Parochialia omnia exercere, & etiam Matrimonio iungi, licet alibi habeant domicilium. Pro quo P. Thomas Sancius in 1. q. 1. 3. adducendus Concluf. 4. & alij apud ipsum.

11 Dico secundo. Si admittatur Religiosos ex charitate administrare, dici verosimiliter potest, quamuis oppositum verosimilius sit, non oriri obligationem iustitiæ, ex eo quod se pro retinenda possessione tueantur, & sic alios ex iustitiâ administraturos impediunt. Quòd ex eo probari potest: nam impeditio talis non est per iniusticiam, vt suppono, sed iustis adductis rationibus, vt non remoueantur: atqui velle possessionem antiquam continuare, non est nouum velle obligationis onus lubire, quod & ipsi sic agentes asserunt: ergo superior titulus ex charitate fuit, ille ipse vim habet, & non alius. Nec dicas Reges conseruationem Parochorum non aliter velle, quàm si illi onus titulo iustitiæ suscipiant. Nam licet id verum sit si de ingressu loquamur, non tamen de conseruatione, quando onus est ex solâ charitate susceptum; quod contingere poterit, vel quia Regia edicta alicubi vsu recepta non sunt, vt in aliquibus Fratrum Minorum Prouinciis, pro quo Fr. Ioannes Baptista Fol. 212. s. octaua veritas. Vel si Religiosi præterendant, id quæ habeat fundamentum, non obstante Regiâ dispositione obligationem tantum charitatis pro ingressu eosdem vrgeret, de quo statim.

Afferio 2. non oriri obligationem iustitiæ ob impeditos alios, esse verosimile.

12 Dico tertio. Verosimilius est Religiosos, qui ex præsentatione Regij patronatus curam Parochiarum suscipiunt, ex iustitiâ ad plenam administrationem teneri, nisi ipsi contrarium protestentur, & non obstante protestatione Parochiæ conferantur. Sic Fr. Ioannes Baptista Fol. 177. pag. 2. num. 12. & Fol. 318. pag. 1. s. Vt autem, & seqq. Dom. Solorzanum Tomo 2. Lib. 3. Cap. 16. num. 24. vbi adducit Ioannem Focher, & Emmanuelem Rodericum, cuius tamen sententiam iam vidimus. Et in Politica pag. 632. Quod & contestati sunt Prouinciales trium Religionum Nouæ-Hispaniæ in Epistola, quam ad præclaræ mem. Philippum II. scripserunt, & à Fr. Ioanne Baptista ad verbum referunt Fol. 178. & seqq. Idem supponit Magister Grijalua in Historia D. Augustini Prouinciæ Nouæ-Hispaniæ, &c. Btate 3. Cap. 35. vbi de Societate IESV loquens, & eius in Philippinas ingressu Ann. 1580. ita scribit: Porque segun su sano Estaruto, sin encargar se de esta, & de aquella Doctrina con titulo de Curas, administrando los de iustitia, la Charidad los lleba por tanto zelo y cuydado predicando la fe, y administrando los Santos Sacramentos, como si fueran propios Curas, y como si lo debieran hacer de susbista. Demanera que sin tener propio ganado, obrando con todos los Pastores, tienen en todos los merecimientos no pequeña parte. Sic ille. Et est communis ac receptissima persuasio; vt non dubitet Dom. Solorzanus affirmare, post formulam præsentationis, quam Dom. Franciscus à

Afferio 3. teneri ex iustitiâ a Rege præsentatos, aut locum eius tenentibus.

Præclarum elogium Societatis IESV.